

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția generală agent guvernamental.
Poate fi supus revizuirii redacționale.*

SECȚIUNEA A DOUA

CAUZA GUMENIUC c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 48829/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 mai 2017

*Această hotărâre va deveni definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din
Convenție. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Gumeniuc c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Işıl Karakaş, *Preşedinte*,

Julia Laffranque,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *judcători*,

şi Hasan Bakırcı, *grefier adjunct al Secţiunii*,

Deliberând în şedinţă închisă la 4 aprilie,

Pronunţă următoarea hotărâre, care a fost adoptată la aceeaşi dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 48829/06) depusă la Curte împotriva Republicii Moldova, în conformitate cu Articolul 34 al Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale („Convenţia”) de către un cetăţean moldovean, dl Andrei Gumeniuc („reclamantul”), la 27 octombrie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de dl O.L. Dovbysh, avocat ce practică în Viniţa, Ucraina. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl L. Apostol.

3. Reclamantul a pretins, în special, că a fost supus detenţiei, cu încălcarea prevederilor Articolului 5 § 1 al Convenţiei.

4. La 19 noiembrie 2014, capătul de cerere referitor la Articolul 5 § 1 a fost comunicat Guvernului, iar restul cererii a fost declarat inadmisibil, în conformitate cu Articolul 54 § 3 din Regulamentul Curţii.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1978 şi locuieşte în Calaraşeuca.

6. La 27 iulie 2005 reclamantul a fost oprit de poliţia rutieră, pentru exces de viteză.

7. Prin procesul-verbal din 5 septembrie 2005, poliţia rutieră i-a aplicat reclamantului o amendă de 60 de lei (echivalentul a circa 4 euro la acel moment). Reclamantul nu a contestat procesul-verbal.

8. Întrucât reclamantul nu a achitat amenda, la o dată nespecificată un executor judecătoresc s-a adresat la Judecătoria Ocnița, solicitând ca amenda să fie înlocuită cu arestul administrativ pe un termen de 30 de zile, în conformitate cu Articolul 26 § 5 al Codului cu privire la contravențiile administrative (a se vedea paragraful 14 de mai jos). Potrivit executorului judecătoresc, reclamantul a fost obligat să achite amenda până la data de 28 februarie 2006; cu toate acestea, el nu a achitat-o și, prin urmare, a acționat cu rea-voință.

9. La 26 mai 2006, la o ședință ce a avut loc în lipsa părților, Judecătoria Ocnița a acceptat cererea executorului judecătoresc și a dispus arestul administrativ al reclamantului pentru o perioadă de 30 de zile. Documentul ce forma decizia instanței era un model tipizat, pe care judecătorul l-a completat de mână cu detaliile specifice ale cauzei, precum numele judecătorului, al reclamantului și al executorului judecătoresc, datele relevante, suma amenzii, adresa reclamantului și numărul zilelor de detenție pe care reclamantul trebuia să le execute. Acesta nu includea nicio indicație, precum că reclamantul a fost citat să se prezinte la ședință.

10. Pe 12 iunie 2006 la ora 08:00 reclamantul a fost arestat la dânsul acasă și plasat în detenție. La aproximativ ora 17 în aceeași zi, el a suferit o criză cardiacă și a fost dus cu ambulanța la spital. La scurt timp după aceasta, el și-a revenit și în curând a fost externat din spital.

11. La 16 iunie 2006, reclamantul a contestat decizia Judecătoriei Ocnița din 26 mai 2006, invocând, *inter alia*, că nu a fost citat să se prezinte la ședința din 26 mai 2006, că nu cunoștea despre decizia din 26 mai 2006 înainte de arestarea sa și că nu i-a fost oferită șansa de a contesta decizia instanței înainte să fie arestat. De asemenea, reclamantul a invocat că procesul-verbal din 5 septembrie 2005, prin care i s-a impus o amendă pentru exces de viteză, a fost abuziv, deoarece poliția nu a avut probe ce ar demonstra că anume mașina sa a depășit viteza, și nu alte mașini de pe drum.

12. La 30 august 2006, Curtea de Apel Bălți a respins recursul reclamantului, constatând că reclamantul nu a contestat procesul-verbal întocmit de poliția rutieră la 5 septembrie 2005 în cadrul termenului de prescripție. Curtea de Apel nu a oferit răspuns la argumentul reclamantului în ce privește lipsa citării sale la ședința din 26 mai 2006.

13. Din materialele cauzei nu reiese că reclamantul a executat restul perioadei de detenție.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

14. Potrivit Articolului 26 (5) din Codul cu privire la contravențiile administrative, în vigoare la timpul respectiv, oricărei persoane care nu a achitat o amendă administrativă cu rea-voință îi poate fi înlocuită amenda cu arest administrativ. Durata arestului era de zece zile pentru fiecare 20 de lei, dar nu mai mult de 30 de zile. Odată ce a fost adoptată o astfel de măsură, nu

mai putea fi anulată prin achitarea amenzii. Aceasta putea fi anulată doar de către instanța ierarhic superioară, în cazul acceptării recursului.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

15. Reclamantul s-a plâns de încălcarea dreptului său la libertate. El a invocat Articolul 5 § 1 al Convenției, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

(b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

(d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente;

(e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

(f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

A. Admisibilitatea

16. Curtea notează că cererea nu este în mod vădit nefondată, în sensul Articolului 35 § 3 (a) al Convenției. În continuare, notează că nu este inadmisibilă din niciun alt motiv. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

17. Reclamantul a invocat că arestul său a fost contrar Articolului 5 § 1 al Convenției, deoarece el nu a fost informat despre ședința din 26 mai 2006 și

s-a aflat în imposibilitatea de a se pregăti pentru aceasta și de a avea un avocat care să-l reprezinte.

18. Guvernul a susținut că arestul reclamantului s-a încadrat în domeniul de aplicare a excepției de la regula libertății personale prevăzută în sub-paragraful (a) al Articolului 5 § 1 al Convenției, și nu în domeniul de aplicare a sub-paragrafului (b) din acest Articol. Acesta a invocat că măsura arestului în cazul dat a avut o natură punitivă și nu a fost îndreptată spre a garanta achitarea amenzii de către reclamant.

19. În continuare, Guvernul a susținut că materialele din dosarul național al cauzei nu mai erau disponibile, deoarece au fost distruse după o perioadă de la trei la cinci ani. Cu toate acestea, și-a exprimat convingerea că reclamantul a fost citat să se prezinte la Judecătoria Ocnița, pentru a participa la ședința din 26 mai 2006.

20. Curtea reiterează că Articolul 5 al Convenției se află, împreună cu Articolele 2, 3 și 4, în primul rang al drepturilor fundamentale care protejează securitatea fizică a individului. Scopul său principal este de a preveni privările de libertate arbitrare sau nejustificate (a se vedea, spre exemplu, *Lukanov c. Bulgariei*, 20 martie 1997, § 41, *Rapoarte ale hotărârilor și deciziilor 1997-II; Assanidze c. Georgiei* [MC], nr. 71503/01, § 171, CEDO 2004-II; și *Ilașcu și alții c. Republicii Moldova și Federației Ruse* [MC], nr. 48787/99, § 461, CEDO 2004-VII).

21. În timp ce prima propoziție a Articolului 5 § 1 al Convenției conține o declarație generală a dreptului la libertatea și securitatea persoanei, a doua propoziție prevede o listă exhaustivă de șase excepții de la dreptul la libertate, și anume șase moduri în care detenția poate fi impusă în mod legitim. Aceste excepții sunt prevăzute la sub-paragrafele (a)-(f) și nicio privare de libertate nu poate fi compatibilă cu Articolul 5 § 1, decât dacă cade în domeniul de aplicare a acestor excepții.

22. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea notează că părțile nu dispută privarea de libertate a reclamantului pentru aproximativ nouă ore, la 12 iunie 2006. Prin urmare, Curtea trebuie să determine în continuare dacă privarea de libertate a reclamantului la acea dată s-a încadrat în vreunul din cele șase excepții permise prin Articolul 5 § 1 al Convenției.

23. Curtea notează de la bun început observațiile Guvernului, potrivit cărora detenția reclamantului a căzut sub incidența sub-paragrafului (a) al Articolului 5 § 1 al Convenției. De asemenea, acceptă argumentele Guvernului, precum că decizia Judecătoria Ocnița din 26 mai 2006 a constituit o „condamnare”, în scopurile aceluiași sub-paragraf. În același timp, Curtea notează că procesul în urma căruia reclamantul a fost supus detenției nu a fost în mod direct legat de procesul referitor la încălcarea legislației rutiere, dar era unul nou și în totalitate separat. Cu alte cuvinte, arestul aplicat acestuia de către Judecătoria Ocnița la 26 mai 2006 nu era pentru depășirea vitezei pe un drum public, ci pentru neachitarea cu reavoință a unei amenzi administrative, comportament sancționat prin Articolul

26 (5) din Codul cu privire la contravențiile administrative, o prevedere de aplicare generală pentru toate cazurile de neachitare a amenzilor administrative. De fapt, Curtea consideră, în lumina constatărilor de mai sus, că procesul care s-a terminat cu decizia din 26 mai 2006 a format un nou proces penal împotriva reclamantului, diferit de cel referitor la încălcarea legislației rutiere comisă de acesta.

24. În legătură cu aceasta, trebuie reiterat că condiția din Articolul 5 § 1 (a), precum că o persoană să fie deținută în mod legal în urma „condamnării pronunțate de către un tribunal competent”, nu implică faptul că Curtea trebuie să supună procesul care conduce la această condamnare unui control cuprinzător și să verifice dacă s-au respectat pe deplin toate cerințele din Articolul 6 al Convenției (a se vedea *Drozd și Janousek c. Franței și Spaniei*, 26 iunie 1992, § 110, Seria A nr. 240). Cu toate acestea, dacă o „condamnare” rezultă dintr-un proces care a constituit o „negare flagrantă a justiției”, cu alte cuvinte, care a fost „în mod vădit contrar prevederilor din Articolul 6 sau principiilor consacrate în acesta”, privarea de libertate ce rezultă nu ar fi justificată în temeiul Articolului 5 § 1 (a) al Convenției (a se vedea *Drozd și Janousek*, citat mai sus, § 110; *Ilașcu și alții*, citat mai sus, § 461; și *Stoichkov c. Bulgariei*, nr. 9808/02, § 58, 24 martie 2005).

25. Având în vedere cele expuse mai sus, Curtea notează, din materialele prezentate acesteia, că procedura prin care amenda administrativă aplicată reclamantului a fost înlocuită cu 30 de zile de arest administrativ a fost cel puțin problematică. În primul rând, nu există vreo indicație în materialele dosarului și/sau în textul deciziei Judecătoriei Ocnița din 26 mai 2006, precum că reclamantul a fost cel puțin informat despre proces, nemaivorbind să fie citat la ședință. Prin urmare, acesta nu a avut vreo șansă să se apere în vreun mod. Mai mult, însăși decizia instanței indică faptul că procedura a fost tratată ca o simplă formalitate, fără vreo apreciere a circumstanțelor specifice ale cauzei. În această ordine de idei, este relevant faptul că judecătorul doar a completat de mână un model tipizat, ca și cum ar fi avut o importanță minoră. Totuși, interesele au fost semnificative pentru reclamant. Mai mult, la examinarea recursului reclamantului împotriva acestei decizii, Curtea de Apel l-a respins, fără măcar să menționeze argumentul său precum că nu a fost informat despre proces și că nu a fost citat la ședință.

26. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că, din moment ce condamnarea reclamantului a constituit o încălcare flagrantă a garanțiilor unui proces echitabil, detenția ulterioară trebuie considerată ca fiind arbitrară și, prin urmare, nu o „detenție legală”, justificată prin Articolul 5 § 1 (a). Astfel, a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 al Convenției.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

27. Articolul 41 al Convenției prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

28. Reclamantul a pretins sumele de 5 000 euro cu titlu de prejudiciu material și 20 000 euro cu titlu de prejudiciu moral. În ce privește prejudiciul material, reclamantul a argumentat că suma dată constituia costul tratamentului medical de pe urma crizei cardiace, costurile de călătorie și cheltuielile poștale. Cu toate acestea, el nu a prezentat vreo dovadă în sprijinul acestei pretenții.

29. Guvernul a declarat că reclamantul nu are dreptul la vreo compensare a prejudiciului material, din moment ce o astfel de compensare nu a fost motivată de către reclamant și nu a existat vreo legătură cauzală dintre încălcarea constatată și pretinsul prejudiciu material solicitat. În ce privește suma pretinsă cu titlu de prejudiciu moral, Guvernul a considerat-o ca fiind excesivă.

30. Curtea nu distinge vreo legătură cauzală dintre încălcarea constatată și pretinsul prejudiciu material; prin urmare, respinge această pretenție. Pe de altă parte, având în vedere încălcarea constatată în această cauză, consideră corespunzător să acorde reclamantului compensații cu titlu de prejudiciu moral. Luând decizia pe o bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului suma de 1 000 euro.

B. Costuri și cheltuieli

31. De asemenea, reclamantul a pretins suma de 2 049 euro cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața Curții. Această sumă include și cheltuielile judiciare.

32. Guvernul a declarat că cheltuielile solicitate de reclamant nu au fost nici necesare, nici rezonabile.

33. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor, doar dacă s-a demonstrat că acestea au fost în mod real și necesar suportate și au un quantum rezonabil. În cauza dată, făcându-se referire la documentele prezentate și la criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil să ofere reclamantului suma de 1 000 euro cu titlu de costuri și cheltuieli pentru procedura din fața acesteia.

C. Dobânda de întârziere

34. Curtea consideră corespunzător ca rata dobânzii de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care să fie adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul respondent trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care vor fi convertite în moneda statului respondent, conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) 1 000 euro (o mie euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) 1 000 euro (o mie euro), plus orice taxă care poate fi percepută față de reclamant, cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus, până la data executării hotărârii, urmează a fi plătită o dobândă la sumele de mai sus, la o rată egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul acestei perioade, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului în privința satisfacției echitabile.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 16 mai 2017, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunt

Işıl Karakaş
Preşedinte